

H-113001

Seat No. _____

M. Ed. (Sem. III) Examination

October - 2019

**MED0C301 : Library Resources & Tools &
Techniques Educational Research.**

Time : Hours]

[Total Marks : 70

વિભાગ - 1

1 નીચે આપેલા ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો. 20

- 1) સંદર્ભ સાહિત્ય નો અર્થ આપી ગૌણ સ્ત્રોતો ની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.
- 2) સંશોધન કાર્ય માટે પુસ્તકાલય ની ઉપયોગીતા સ્પષ્ટ કરો.
- 3) અવલોકનનો અર્થ આપી તેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

2 (અ)નીચે આપેલા ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દો માં આપો. 10

- 1) લઘુશોધ નિબંધ અને મહાશોધ નિબંધ વચ્ચે અંતર સ્પષ્ટ કરો.
- 2) સારા અવલોકન ની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો
- 3) કમમાપન્ટ્સ નો અર્થ આપી તેના લાભ જણાવો

(બ) નીચેના પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. 05

- 1) સંશોધન માટે ઉપયોગી એક વેબસાઈટનું નામ લખો.
- 2) કોઈ પણ એક પ્રાથમિક સંદર્ભ સ્ત્રોતનું નામ લખો.
- 3) CD નું પૂરું નામ લખો.
- 4) કોઈ પણ એક સામાયિક (Journal) નું નામ લખો.
- 5) Biographics નો અર્થ આપો.

વિભાગ - 2

- 3 નીચે આપેલા ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નો ના ઉત્તર આશરે 750 શબ્દો માં લખો. 20
- 1) પ્રભાવલીની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના સ્વરૂપની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.
 - 2) સામાજિકતા મિતી નો અર્થ આપી તેની રચનાના પગથીયાઓ સમજાવો
 - 3) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી ની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના લક્ષણોની ચર્ચા કરો
- 4 (અ)નીચે આપેલા ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નો ના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દો માં આપો. 10
- 1) લિક્કટ પદ્ધતિના લાભો જણાવો
 - 2) મુલાકાતનો અર્થ આપી નિયંત્રિત મુલાકાત ટૂંક માં સમજાવો
 - 3) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી ના ઉપયોગ જણાવો
- (બ) નીચેના પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંક માં ઉત્તર આપો. 05
- 1) ગુજરાતીમાં પ્રાપ્ય કોઈ પણ એક મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનું નામ લખો.
 - 2) ઠ શોર્ટ પ્રયુક્તિના રચયિતાનું નામ લખો.
 - 3) કયા માપદંડને સમાન અંતરાલ ની પદ્ધતિ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
 - 4) પ્રામાણિક કસોટીનું કોઈ એક લક્ષણ જણાવો
 - 5) ગુજરાતીમાં પ્રાપ્ય મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી ના પ્રકાશક નું નામ લખો.

ENGLISH VERSION

Section -1

Q-1 Answers any two out of three from the following questions in about 750 words: (20)

- (1) write the meaning of related literature and discuss its secondary sources in brief.
- (2) Clarify the usefulness of Library in research.
- (3) Define Observation and state the characteristics of it.

Q-2 (A) Answers any two out of three from the following questions in about 125 words: (10)

- (1) Specify the differences between Thesis and dissertation.
- (2) State the characteristics of Good Observation.
- (3) Give the meaning of Rating Scale and state the benefits of it.

(B) Answers the following questions in Short. (05)

- (1) Write the name of a website useful for research.
- (2) Write the name of any one primary source.
- (3) write full form of CD.
- (4) Write the name of any one Journal.
- (5) Write the meaning of biographics

Section -II

Q.-3 Answers any two out of three from the following questions in about 750 words: (20)

- (1) Clarify the concept of the questionnaire and briefly discuss form of it.
- (2) Define Sociometry and explain the steps for the construction of Sociometry tool.
- (3) Clarify the concept of Psychological test and discuss characteristics of it.

Q.-4 (A) Answers any two out of three from the following questions in about 125 words: (10)

- (1) State the benefits of Likert method.
- (2) Define interview and explain controlled interview in brief.
- (3) State the uses of Psychological test.

(B) Answers the following questions in Short. (05)

- (1) Mention the name of any one psychological test available in Gujarati.
- (2) Write the name of creator of Q-Short Technique.
- (3) Which attitude scale is also known as equal interval method.
- (4) Mention any one characteristics of standardized tool.
- (5) Write the name of publisher of psychological test in Gujarati.

HC-113003

Seat No. _____

M. Ed. (Sem. III) Examination

October - 2019

MEDOE301 : Education Administration &
Leadership

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.
(3) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
(4) બંને વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખવા.

વિભાગ - 1

- 1 નીચેના આપેલા ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 750 20
શબ્દોમાં લખો :
(1) શૈક્ષણિક પ્રશાસનની વ્યાખ્યા આપો અને તેનું સ્વરૂપ અને કાર્ય ચર્ચો.
(2) પ્રબંધન અને પ્રશાસન વચ્ચેનો તફાવત લખો. પ્રબંધ શૈલીના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
(3) શાળાકીય આયોજન એટલે શું ? શાળાકીય આયોજનના વિવિધ કાર્યોની ચર્ચા કરો.
- 2 (અ) નીચેના આપેલા ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 10
125 શબ્દોમાં લખો :
(1) લોકશાહી વહીવટ અને નિરકુંશ વહીવટ વચ્ચેના તફાવત લખો.
(2) શૈક્ષણિક આયોજનની અગત્યતા દર્શાવો.
(3) પ્રત્યાયનના પ્રકારો સમજાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 5
(1) ગુજરાત રાજ્યના શિક્ષણમંત્રી કોણ છે ?
(2) શિક્ષણ આયોજનની અર્થ સમજાવો.
(3) પ્રત્યાયન એટલે શું ?
(4) પ્રશાસકના બે ગુણો લખો.
(5) આયોજનના બે લાભ લખો.

વિભાગ - 2

- 3 નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો. જવાબ આશરે 350 શબ્દોમાં આપો : 20
- (1) નિરીક્ષણની વ્યાખ્યા આપો. તેનું સ્વરૂપ અને વિગતો સ્પષ્ટ કરો.
 - (2) અધિક્ષણ ચર્ચા સમજાવો. અધિક્ષણ ગુણવત્તા સુધારવા માટે કયા વચના હોવા જોઈએ.
 - (3) 'નેતૃત્વ' એટલે શું ? સારા નેતૃત્વના લક્ષણો વિગતે સ્પષ્ટ કરો.
- 4 (અ) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો. જવાબ આશરે 125 શબ્દોમાં આપો : 10
- (1) લોકશાહી નેતૃત્વના લક્ષણો દર્શાવો.
 - (2) નિરીક્ષણ અને અધિક્ષણની તુલના કરો.
 - (3) નિરીક્ષકના ગુણ લખો.
- (બ) નીચેના પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 5
- (1) શ્રી રમેશ પોખરિયાલ કોણ છે ?
 - (2) કેબ (CAB)નું પૂરું નામ લખો.
 - (3) નિરીક્ષણના બે હેતુઓ લખો.
 - (4) અધિક્ષણનો એક સિદ્ધાંત જણાવો.
 - (5) નેતૃત્વની બે શૈલીઓના નામ આપો.

ENGLISH VERSION

- Instructions :**
- (1) All questions are compulsory.
 - (2) Optionals are internal.
 - (3) Numbers have written to right side shows total marks of the questions.
 - (4) Answer both sections in separate answer books.

SECTION - I

- 1** Answer any **two** questions from the following in 750 **20**
words :
- (1) Give the definition of Educational Administration and discuss its functions and nature.
 - (2) Differences between management and administration discuss the different management style.
 - (3) What is institutional planning? Describe the different functions of institutional planning.
- 2** (a) Answer any **two** questions from the following in 125 **10**
words :
- (1) Differences between democratic administration and autocratic administration.
 - (2) Explain the importance of educational planning.
 - (3) Discuss the types of communication.
- (b) Answer the following questions : (all are compulsory) **5**
- (1) Write the name of education administrator of Gujarat State.
 - (2) Explain the meaning of Educational Planning ?
 - (3) What is communication ?
 - (4) Write the two qualities of administrator.
 - (5) Write the merit of planning.

SECTION - II

- 3** Answer any **two** questions from the following in 750 **20**
words :
- (1) Give the definition of supervision. Clarify the scope and nature of supervision.
 - (2) Explain the meaning of inspection. What step should be taken for upgrading quality of Inspection".
 - (3) Give characteristic of Democratic Leadership.
- 4** (a) Answer any **two** question from the following in 125 **10**
words :
- (1) What is Leadership ? Discuss in detail the characteristic of a good leadership.
 - (2) Compare Supervision and Inspection.
 - (3) Explain the qualities of supervisor.
- (b) Answer the following question : (all are compulsory) **5**
- (1) Who is Mr. Ramesh Pokhariyal ?
 - (2) Write the full name of CAB.
 - (3) Write two objectives of supervision.
 - (4) State a Technique of inspection.
 - (5) Write two names of leadership style.
-

HB-113011

Seat No. _____

M. Ed. (Sem. III) Examination

October - 2019

MEDSP301 : Childhood Education

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચી મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.
(૨) બંને વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.

વિભાગ - ૧

- ૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૭૫૦ ૨૦
શબ્દોમાં લખો :
(૧) શૈશવ અવસ્થાનું શિક્ષણ એટલે શું ? શૈશવ અવસ્થાના શિક્ષણનું સ્વરૂપ અને
મહત્ત્વ સમજાવો.
(૨) પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણના પરિપ્રેક્ષ્યમાં નીચેના અભિગમો સમજાવો :
(૧) વર્તનવાદ અભિગમ
(૨) જ્ઞાનાત્મક અભિગમ
(૩) રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમની રૂપરેખા જણાવી તેના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો વિગતે
જણાવો.
- ૨ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૧૦
૧૨૫ શબ્દોમાં લખો :
(૧) બાળ અભ્યાસની પદ્ધતિઓ જણાવી, ગમે તે એક પદ્ધતિ
વિશે નોંધ લખો.
(૨) બાળકોનો સાંવેગિક વિકાસ સમજાવો.
(૩) ભારતીય સંસ્કારોની બાળ વિકાસ પર અસરો જણાવો.

- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : (બધા જ ફરજિયાત) ૫
- (૧) NKCનું પૂરું નામ જણાવો.
 - (૨) કિંડર ગાર્ટન અભિગમની બે લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
 - (૩) પ્રિ-સ્કૂલનું આયોજન કરતી એક સંસ્થાનું નામ આપો.
 - (૪) નિરીક્ષણ પદ્ધતિ એટલે શું ?
 - (૫) NPE ૧૯૮૬ની બે ભલામણો જણાવો.

વિભાગ - ૨

- ૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં લખો : ૨૦
- (૧) બાળ સંરક્ષણ અધિકાર અધિનિયમ - ૨૦૦૫ના આયોગ વિશે ચર્ચા કરો.
 - (૨) પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણ પર રવીન્દ્રનાથ ટાગોરના વિચારો અને કાર્યક્રમો વર્ણવો.
 - (૩) પૂર્વ બાલ્ય અવસ્થા બાળ સંભાળ શિક્ષણના ગુજરાતમાં કાર્યક્રમો અને નીતિ વિશે ચર્ચા કરો.
- ૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો, પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૧૦
- ૧૨૫ શબ્દોમાં લખો :
- (૧) ભારતમાં સમાન નાગરિકત્વ માટેના બાલ્ય અધિકારની કલમ નં. ૪૬ અને ૪૭ની ચર્ચા કરો.
 - (૨) ટૂંક નોંધ લખો : તારાબાઈ મોદક
 - (૩) ટેકનોલોજી અને શૈશવ અવસ્થાના શિક્ષણ વિશે ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (બધા જ ફરજિયાત) ૫
- (૧) ભારતમાં બાળ અધિકારની કલમ-૧૫ જણાવો.
 - (૨) ગીજુભાઈ બધેકાના બાળ વિકાસ માટેના બે કાર્યો જણાવો.
 - (૩) RTEનું પૂરું નામ જણાવો.
 - (૪) પેસ્ટોલોજીની શિક્ષણ વિશેની વ્યાખ્યા આપો.
 - (૫) ચિલ્ડ્રન યુનિવર્સિટીના બે કાર્યક્રમો જણાવો.

ENGLISH VERSION

Instructions :

- (1) Read the question carefully and write answer to the point.
- (2) Answer to each section should be written in separate answer book.

SECTION - I

- 1 Answer any **two** from the following questions in about 750 words : **20**
- (1) What do you mean by childhood education ? Discuss the nature and importance of childhood education.
 - (2) Discuss the following approaches on the basis of perspectives of early childhood education.
 - (i) Behaviorist approach
 - (ii) Cognitive approach.
 - (3) Discuss the outline of National Curriculum Framework and mention its guiding principles.
- 2 (A) Answer any two from the following questions in about 125 words : **10**
- (1) Mention the methods of child study and write about any one method.
 - (2) Discuss the emotional development of children.
 - (3) Describe the effects of Indian Sacrament on child development.
- (B) Answer the following questions in short : **5**
(All are compulsory)
- (1) Give the full form of NKC.
 - (2) Mention two characteristics of Kinder Garten Approach.
 - (3) Give one name of agency who conducting pre-school management.
 - (4) What is Observation Method ?
 - (5) State any two recommendations of NPE-1986.

SECTION - II

- 3** Answer any two from the following questions in **20**
750 words :
- (1) Discuss about the commission for Protection of Child Right Act – 2005.
 - (2) Describe the thoughts and programmes of early childhood education by Ravindranath Tagor.
 - (3) Discuss the programmes and polices in Gujarat with reference to Pre-childhood care education.
- 4** (A) Answer any two from the following questions in **10**
about 125 words :
- (1) Discuss the Article –46 and 47 for the children rights as equal citizens of India.
 - (2) Write a short note : Tarabai Modak.
 - (3) Discuss about the early childhood education and technology.
- (B) Answer the following questions in short : **5**
(All are compulsory)
- (1) State the Article – 15 for Child Rights in India.
 - (2) Explain two works of childhood development by Gijubhai Badheka.
 - (3) Give the full form of RTE.
 - (4) Give the definition of education by Pestalozzi.
 - (5) State any two programmes of children university.

HB-113012

Seat No. _____

M. Ed. (Sem. III) Examination

October - 2019

MEDSP302 : Inclusive Education

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
(3) બંને વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.

વિભાગ - 1

- 1 નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 20
- (1) પ્રતિભાશાળી બાળકો એટલે શું ? તેમના શિક્ષણ માટે શાળાએ કયા વિશિષ્ટ પ્રયત્નો કરવા જોઈએ ? ગમે તે ચાર પ્રયત્નો વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
(2) શાળામાં સંકલિત શિક્ષણ માટે કયાં પગલાં લેવાય છે ? ગમે તે ચાર મુદ્દા વિસ્તારથી સમજાવો.
(3) વિશિષ્ટ શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી વિશિષ્ટ સમાવર્તી શિક્ષણ અને સમાવર્તી શિક્ષણ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- 2 (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 10
- (1) ધીમી ગતિના અધ્યેતા એટલે શું ? અધ્યયનની ધીમી ગતિ માટેના ગમે તે ચાર કારણો સમજાવો.
(2) અક્ષમ બાળકોના શિક્ષણમાં માતા-પિતાની ભૂમિકા સમજાવો.
(3) સમાવર્તી શિક્ષણમાં શિક્ષકની ભૂમિકા અને જવાબદારીની ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : 5
- (1) સમાવર્તી શિક્ષક-પ્રશિક્ષકની બે જવાબદારી જણાવો.
(2) સંકલિત શિક્ષણનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
(3) સમાવર્તી શિક્ષણની શિક્ષણપંચ દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈ એક ભલામણ જણાવો.
(4) સ્વલીનતા (Autism)ના ગમે તે બે કારણો જણાવો.
(5) માનસિક લકવાના બે લક્ષણો જણાવો.

વિભાગ - 2

- 3 નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 20
- (1) સમાવર્તી શિક્ષણની સફળતા માટે અભ્યાસક્રમમાં સુધારો અતિ આવશ્યક છે. - ચર્ચા કરો.
- (2) સંકલિત વર્ગખંડમાં ઉદ્ભવતા અવરોધક પરિબલો જણાવી તેના નિવારણના ઉપાયો જણાવો.
- (3) એન.સી.એફ.- 2005માં સમાવર્તી શિક્ષણ માટે શિક્ષકો તૈયાર કરવાના અભ્યાસક્રમ વિશે ચર્ચા કરો.
- 4 (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો, પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 10
- (1) સમાવેશી શિક્ષણ અંતર્ગત શિક્ષક-પ્રશિક્ષકના કૌશલ્યોની ચર્ચા કરો.
- (2) શું તમે માનો છો કે સમાવેશક શિક્ષણ માટે વિશિષ્ટ અભ્યાસક્રમની રચના કરવી જોઈએ ? શા માટે ?
- (3) સમાવેશી શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના કાર્યક્રમમાં પ્રશિક્ષણાર્થીઓના મૂલ્યાંકનમાં કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ? તે સમજાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 5
- (1) દ્રષ્ટિની અક્ષમતા એટલે શું ?
- (2) કુદરતી બક્ષિસ ધરાવતા બાળકો એટલે શું ?
- (3) સમાવેશક શિક્ષણના સંદર્ભમાં પ્રવર્તમાન માધ્યમિક શિક્ષણ વ્યવસ્થાની ગમે તે બે મર્યાદાઓ જણાવો.
- (4) ભાષાની અક્ષમતા એટલે શું ?
- (5) શિક્ષણના સંદર્ભમાં વિશિષ્ટ બાળકો એટલે શું ?

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate marks.
(3) Write both sections on separate answer books.

SECTION - I

- 1** Answer any **two** out of three from the following questions. **20**
Each answer should be in about 750 words :
- (1) What do you mean by talented children? which special efforts should the school make for their education? Explain any four points.
 - (2) Which actions are taken for integrated education in schools? Discuss any four point in detail.
 - (3) Explain the concept of special education and discuss the difference between special inclusive education and inclusive education.
- 2** (a) Answer any **two** out of three from the following questions. Each answer should be in about 125 words : **10**
- (1) What do you mean by slow learners? Explain any four reasons of slow learning.
 - (2) Explain the role of parents in the education of physically challenged children.
 - (3) Discuss the role and responsibilities of teacher in integrated teaching.
- (b) Answer the following questions in short : **5**
- (1) Mention two responsibilities of inclusive teacher education.
 - (2) Clarify the meaning of integrated education .
 - (3) Write one recommendation by education commission regarding integrated education.
 - (4) State any two reasons of autism.
 - (5) State any two characteristics of cerebral palsy.

SECTION - II

3 Answer any **two** out of three from the following questions. **20**

Each answer should be in about 750 words :

- (1) Correction in curriculum is very important for success of inclusive education. Discuss it.
- (2) State the intervention factors in inclusive classroom and state the remedies for the outcomes.
- (3) Discuss the syllabus for preparing teachers for inclusive education for NCF-2005.

4 (a) Answer any two out of three from the following **10**

questions. Each answer should be in about 125 words :

- (1) Discuss the skills of teacher education in context to inclusive education.
- (2) Do you believe that special curriculum should be developed for inclusive education ? Why ?
- (3) Which matter involve in inclusive teacher education programme of evaluation for teacher students ? Discuss.

(b) Answer the following questions in short : **5**

- (1) What is visual disability ?
- (2) What do you mean by gifted children ?
- (3) State any two limitations of current secondary education system in the context of inclusive education.
- (4) What is languages disability ?
- (5) What do you mean by special children in relation to education ?

HA-113002

Seat No. _____

M. Ed. (Sem. III) Examination

October / November – 2019

MED0C302 - Sociology of Education

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સુચના- ૧) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચી મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.
૨) બંને વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.

વિભાગ-૧

પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં લખો. 20

- (૧) શિક્ષણની સમાજશાસ્ત્રીય આધાર શિલાઓ સમજાવો.
(૧) શિક્ષણનો અર્થ (૨) શિક્ષણના કાર્યો
(૨) ધર્મનો અર્થ સમજાવી ધાર્મિક શિક્ષણ અંગેની તરફેણ અને વિરુદ્ધની ટિપ્પણી કરો તથા તેને લગતી જોગવાઈઓ જણાવો.
(૩) સાંસ્કૃતિક વારસાના પ્રસારણ માટે શિક્ષણની ભુમિકા સ્પષ્ટ કરો.

પ્રશ્ન-૨(અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં લખો. 10

- (૧) શિક્ષણના સામાજિક ઉદ્દેશોની શિક્ષણ પ્રણાલી પર ઊભી થયેલી અસરો સમજાવો.
(૨) શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ સમજાવી તેની અગત્ય સમજાવો.
(૩) સંસ્કૃતિ અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. 05

- (૧) સમાજનો અર્થ સમજાવો.
(૨) શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રની પધ્ધતિઓ જણાવો.
(૩) સંસ્કૃતિ એટલે શું ?
(૪) શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રના બે હેતુઓ જણાવો.
(૫) સાંસ્કૃતિક વારસો એટલે શું ?

વિભાગ-૨

પ્રશ્ન -૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં લખો 20

- (૧) આધુનિક લોકશાહી ભારતમાં શિક્ષણના હેતુઓ કેવાં હોવાં જોઈએ? શા માટે? ચર્ચા કરો.
- (૨) સામાજિક ગતિશીલતા એટલે શું ? તેના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
- (૩) શિક્ષણમાં ખાનગીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણ વિશે વિસ્તૃત સમજાવો.

પ્રશ્ન-૪ (બ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો, પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં લખો. 10

- (૧) ગરીબી નિવારણ માટે શિક્ષણ વ્યવસ્થાની ભુમિકા સમજાવો.
- (૨) શિક્ષણ અને સમાજશાસ્ત્રના ગતિશિલ સંબંધને સ્પષ્ટ કરો.
- (૩) સામાજિક સ્તરીકૃતતાની શિક્ષણ પ્રણાલી પર ઊભી થયેલી અસરો સમજાવો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. 05

- (૧) ઉદારીકરણની વ્યાખ્યા આપો.
- (૨) સામાજિક પરિવર્તન એટલે શું?
- (૩) સમાજશાસ્ત્રનો પિતા કોણ ગણાય છે ?
- (૪) લોકશાહીનો અર્થ આપો.
- (૫) શૈક્ષણિક તકોની સમાનતા એટલે શું ?

ENGLISH VERSION

Instructions : 1) Read the question carefully and write answer to the point.
2) Answer to each section should be written in separate answer book.

Section - I

Q.1 Answer any two out of three from the following questions in about 750 words. 20

- (1) Describe the base of educational sociology.
(1) Meaning of Education (2) Functions of education.
- (2) Describe the meaning of religion. Explain the argument against and in favour of religious education. Explain its provisions.
- (3) Explain the role of education in transmission of the culture heritage.

Q.2 (A) Answer any two out of three from the following questions in about 125 words. 10

- (1) Describe the impact of social aims of education on education system.
- (2) Describe the meaning of educational sociology and describe its importance.
- (3) Clarify the relationship between education and culture.

(B) Answer the following questions in short. 05

- (1) Mention the meaning of society.
- (2) Give the methods of educational sociology.
- (3) What is culture?
- (4) State the two objectives of educational sociology.
- (5) What is meaning of culture heritage ?

Section – II

Q.3 Answer any two from the following questions in 750 words. 20

- (1) How should be the aims of education in the present democratic india? why? Discuss.
- (2) What is social mobility ? Explain the types of mobility.
- (3) Discribe in detail about the privatization and globalization in education.

Q.4 (A) Answer any two out of three from the following questions in about 125 words. 10

- (1) Describe the role of education arrangement for demolition of poverty.
- (2) Clarify the dynamic relationship between education and sociology.
- (3) Describe the impact of social stratification on education system.

(B) Answer the following questions in short. 05

- (1) Give the definition of Liberalization.
- (2) What is social change ?
- (3) Who is considered father of sociology ?
- (4) Give the meaning of democracy.
- (5) What is equality of educational opportunities ?